

Länsstyrelsen
Västerbotten

Beslut

1 (24)

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Dossiernummer
2402496

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Kultsjöån i Vilhelmina kommun

(3 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1 a-c, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet Kultsjöån beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 2.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Fakta om naturreservatet

Namn	Kultsjöån
Dossiernummer	2402496
NVR-id	2201234

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Kommun	Vilhelmina
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	5 km V om Stalon
Koordinat	N 7200791, E 533525 (Sweref 99 TM)
Naturgeografisk region	33h, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation
Gräns	Se bifogad beslutskarta, bilaga 1
Markägare	Vilhelmina Övre Allmanningsskog (VÖA), Vattenfall Vattenkraft AB
Fastigheter	Allmanningsskogen 1:1, Kultsjöluspen 1:1
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten, VÖA
Totalareal	476 hektar
Areal skogsmark	324 hektar
Areal produktiv skog	271 hektar
Areal öppen våtmark	28 hektar
Areal övrig öppen mark	38 hektar
Areal vatten	87 hektar

Arealer och definitioner av marktäckeskategorier enligt Nationella Marktäckedata (NMD).

Syftet med naturreservatet

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer i form av till stora delar naturskogsartade barrskogar, sjöar och vattendrag med en hög grad av variationsrikedom samt våtmarker och annan öppen mark. Områdets helhetsvärden med dess förhållandevis opåverkade karaktär, ekosystem och biologiska mångfald

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

ska bevaras. Syftet är också att skydda och återställa livsmiljöer för skyddsvärda arter, däribland den akut hotade arten hårig skrovellav.

Ett syfte är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska uppnås genom att naturreservatet i huvudsak utvecklas fritt genom naturliga processer. Där området är påverkat av skogsbruk, dikning, vattenreglering, flottledsrensning eller annan fysisk påverkan samt främmande eller andra skadliga arter, eller där särskilda insatser kan behövas för att gynna skyddsvärda arter och naturmiljöer, ska syftet även kunna nås genom att:

- genomföra naturvårdsbränning
- utöka livsmiljöer och öka mängden lämpligt substrat för skyddsvärda arter i skog
- skapa en mer varierad beståndsstruktur och främja lövandelen i områdets ungskogar och medelålders skogar
- återställa struktur och hydrologi i våtmarker, sjöar, vattendrag och skog
- bibehålla öppna miljöer och öka mängden lämpligt substrat på stränder och annan öppen mark
- genomföra direkta populationsförstärkande åtgärder
- genomföra åtgärder för att begränsa eller ta bort för området främmande arter eller andra skadliga arter

Åtgärder ska också kunna genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för beslutet

Kultsjöans naturreservat har höga bevarandevärden kopplade till både naturmiljöerna och friluftslivet. De höga naturvärdena är främst knutna till de grandominerade naturskogarna och vattenmiljöerna.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Skogen består främst av gamla grannaturskogar men det finns även delar med gammal talldominerad naturskog. Skogen innehåller allmänt med naturskogsstrukturer som gamla och ibland grova träd och äldre lövträd. Död ved finns spritt genom området. Trädskiktet är flerskiktat, luckigt och gruppställt. I vissa talldominerade partier som ofta växer på hållmark är skogen äldre med över 300 år gamla träd och grova silverfuror. I området förekommer ett stort antal naturskogslevande indikatorarter och rödlistade arter som exempelvis rosenticka, gränsticka, gräddporing och knottrig blåslav. Området är påverkat av äldre tiders plockhuggningar men fortfarande finns strukturer som hör till en naturskog. Mindre delar har gallrats och det finns också små ytor med ungskog.

I reservatet ingår även större och mindre våtmarker som domineras av öppna mossar och kärr med till stora delar ostörd hydrologi.

Kultsjöån som rinner genom reservatet är mycket variationsrik med mängder av forsar och fall, strömmar, sel och olika lugnvatten och pooler. Ån är reglerad men hyser trots det en variationsrikedom och mångformighet av biotoper som är ovanlig. Det ger ån en särprägel i ett landskapsperspektiv som också, tillsammans med betydelsen för fritidsfisket, ger den stor generell betydelse för friluftslivet. I direkt anslutning till Dimforsen i den östra delen av reservatet har den akut hotade arten hårig skrovellav påträffats tillsammans med flera andra sällsynta arter som gynnas av forsdimma..

Delar av området är påverkat av skogsbruk och har hydrologisk och fysiskt påverkade vattenmiljöer. Därför kan ett bevarande och en utveckling av områdets naturvärden gynnas av en naturvårdande skötsel som reservatsbeslutet möjliggör.

Genom reservatsbeslutet undanröjs hot från exploatering och andra åtgärder och förutsättningarna förbättras för att bevara och utveckla områdets naturvärden. Genom beslutet bevaras också möjligheten att uppleva ett förhållandevis opåverkat naturlandskap.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet gäller följande föreskrifter inom reservatet.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är inom naturreservatet förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,
- 2 bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
- 3 uppföra stängsel, staket eller hägnad,
- 4 anlägga väg, parkeringsplats, led, spång, eller bro,
- 5 anlägga ledning eller rör,
- 6 bedriva täkt, gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämna, rensa, utfylla, muddra, reglera eller bedriva annan verksamhet som skadar eller förändrar mark och block eller förändrar bottentopografi, vattenflöden eller dräneringsförhållanden,
- 7 tippa, dumpa eller anordna upplag,
- 8 framföra motordrivet fordon i terräng, med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is
- 9 avverka, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
- 10 plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
- 11 anlägga eller bedriva akvakultur av djur, växter eller andra organismer, som exempelvis fiskodling,
- 12 sätta upp bord, bänk eller annan liknande anordning samt sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka).

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

- 1 utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
- 2 uppsättning och underhåll av informationstavlor,
- 3 anläggande och underhåll av parkeringsplats, stuga, koja, vindskydd, torrdass, eldstad, led, spång, bro eller liknande anordningar,
- 4 skötselåtgärder för bevarande och synliggörande av för friluftslivet intressanta besöksmål, inklusive forn- och kulturlämningar, genom plantryckning, röjning och fällning av buskar och träd samt andra liknande åtgärder,
- 5 naturvårdsbränning och därtill hörande selektiva huggningar och anläggande av brandgator,
- 6 skötselåtgärder i skog genom att röja eller fälla buskar och träd, ringbarka eller på annat sätt skada träd, tillföra död ved eller andra växtdelar, dämna och lägga igen diken, genomföra markstörning samt andra liknande åtgärder,
- 7 skötselåtgärder för att bibehålla eller skapa öppna miljöer och för att gynna skyddsvärda arter på stränder och annan öppen mark samt skog genom stängsling, sådd, plantryckning; genom klippning eller röjning av buskar, träd och annan vegetation; genom att skada träd eller tillföra av död ved; genom dämning och igenläggning av diken; genom slåtter, bete eller annan markstörning samt genom andra liknande åtgärder,
- 8 skötselåtgärder i våtmarker genom röjning av buskar och träd; dämning och igenläggning av diken; slåtter, bete eller annan markstörning samt andra liknande åtgärder,
- 9 fysisk och hydrologisk återställning i sjöar och vattendrag genom att ta bort vandringshinder, återföra upprepade block

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

och sten, öppna avstängda sidofårar, etablera lekområden för fisk, återställa igenslammade bottnar, tillföra död ved samt vidta andra liknande åtgärder,

- 10 inplantering eller utsättning av inhemska växter, djur eller andra organismer för att gynna skyddsvärda arter eller naturmiljöer,
- 11 borttagande av för området främmande arter, exempelvis contortatall,
- 12 undersökning och dokumentation av djur, växter och andra organismer samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet

Det är inom naturreservatet förbjudet att:

- 1 göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,
- 2 fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande. Undantag gäller för att ta torra, döda, kläna kvistar för att använda till lägereld. Undantaget gäller inte i anslutning till Dimforsen,
- 3 störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
- 4 framföra motordrivet fordon i terräng med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is,
- 5 insamla eller gräva upp växter, inklusive mossor och lavar, samt svampar. Undantag gäller för att plocka bär, matsvamp och icke fridlysta blommor,
- 6 insamla ryggradslösa djur.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna utgör inte hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut. Undantag gäller också för de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna och för transporter i annat tjänstesyfte,

- b) renskötsel i enlighet med rennäringslagen (SFS 1971:437) eller att framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning,
- c) åtgärder för drift, underhåll, reparation och upprustning av väg, vägområde och bro. Träd som fallit eller hotar att falla över väg, vägområde eller bro får fällas men ska lämnas i naturreservatet,
- d) drift, underhåll och reparation av ledning och ledningsgata inom ramen för befintlig koncession, ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga röjningar och borttagande av riskträd i befintlig ledningsgata och sidoområde samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- e) åtgärder för att nyttja gällande tillstånd till vattenkraftsproduktion och vattenreglering,
- f) åtgärder för turist- och friluftsändamål i anslutning till befintliga rastplatser. Åtgärderna inbegriper att anlägga och underhålla led, stig, ramp och rastplats med informationstavla, livboj, bord, bänk, sopkärl, utedass, vindskydd och liknande anordningar eller anläggningar samt att genomföra siktröjning genom att röja ung vegetation/sly. Anläggande av nya anläggningar eller anordningar, förutom skylt och livboj, kräver Länsstyrelsen tillstånd. Åtgärder för underhåll av led och siktröjning i anslutning till Dimforsen kräver Länsstyrelsens tillstånd,
- g) uppförande av sittplats och bänk, grillplats, vindskydd, bro, brygga eller liknande anläggning som ersättning för befintlig anläggning. Den ersättande anläggningen ska ha motsvarande funktion, användningssätt, storlek och läge som den borttagna anläggningen,
- h) uppförande av vedskjul, utedass eller annan liknande komplementbyggnad eller anordning inom 35 meter från befintlig huvudbyggnad.
- i) skötsel av stugtomt genom att röja sly och buskar, plantera och underhålla trädgårdsland eller gräsmatta samt genom att vidta andra liknande åtgärder,

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

- j) fällning av enstaka träd som riskerar att orsaka skada i anslutning till byggnader och andra anläggningar,
- k) slyröjning, kvistning och kapning av liggande träd för underhåll av befintliga stigar och skoterleder. Siktröjning och anläggande av nya anläggningar eller anordningar, förutom skylt och livboj, i anslutning till stig och skoterled kräver Länsstyrelsen tillstånd. Åtgärder i anslutning till Dimforsen kräver Länsstyrelsens tillstånd,
- l) uppförande och underhåll av jakttorn,
- m) kvistning eller röjning av sly för upprättande och upprätthållande av sikt- eller skjutgator vid jaktpass,
- n) uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador,
- o) utsättning av fisk. Observera att utsättning av fisk regleras i förordningen om fisket, vattenbruket och fiskenäringen (1994:1716),
- p) inplantering eller utsättning av inhemska växter eller djur i artbevarande syfte. Åtgärden kräver Länsstyrelsens tillstånd,
- q) åtgärder för att restaurera eller på annat sätt säkerställa eller förbättra ekologisk funktion eller konnektivitet i vattenmiljön. Åtgärderna innefattar att ta bort vandringshinder, återföra upprepade block och sten, öppna avstängda sidofårar och etablera lekområden för fisk samt anläggande och ändring av fiskvägar och omlöp, anpassning av vattenföring och anläggande, ombyggnad eller utrivning av trösklar, grunddammar eller andra liknande anläggningar. Åtgärderna kräver Länsstyrelsens tillstånd,
- r) insamling av enstaka exemplar av arter för exempelvis artbestämning och dokumentation. För att genomföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning eller andra undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller andra åtgärder som kan innebära påverkan på naturmiljön krävs Länsstyrelsens tillstånd.

För samtliga undantag från föreskrifter gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Ärendets beredning

Större delen av naturreservatet naturvärdesinventerades under Länsstyrelsen omfattande fjällskogsinventering år 2020 och konstaterades då hysa höga naturvärden. En tid efteråt inledde Länsstyrelsen en dialog med markägaren Vilhelmina Övre Allmänning om att ge området ett formellt skydd. År 2025 nåddes en överenskommelse om intrångsersättning mellan markägaren och Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen har också fört en dialog med VÖA om framtida förvaltning av området.

Naturreservatet ligger inom Vilhelmina norra och södra samebyars renbetesmarker. Berörda samebyar samt Sametinget, Svenska Samernas Riksförbund och Landsförbundet Svenska Samer beretts möjlighet till konsultation i enlighet med 2 § lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Yttranden från remissinstanser och länsstyrelsens beaktande av inkomna synpunkter

Inför beslut har en dialog förts med flera berörda sakägare. Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd. Följande remissinstanser har yttrat sig:

- **Skogsstyrelsen** har inga synpunkter på förslaget.
- **Vilhelmina kommun** meddelar att inga motstridiga intressen finns i översiktsplanen men kommunen ställer sig kritisk till den höga andelen naturreservat som finns och konstaterar också att förvaltningsanslagen minskar. Kommunen skriver också att naturreservat innebär ett långsiktigt skydd som kan vara svårt att anpassa till samhällsförändringar och utmaningar. Av de anledningarna avstyrker kommunen bildandet av naturreservatet.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsens arbete med att skydda värdefull natur styrs av nationella beslut och regeringsuppdrag. Länsstyrelsen arbetar strategiskt för att naturreservat ska bildas på de platser där de gör allra störst nytta och där naturvärdena är av

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

sådan kvalitet att långsiktigt skydd är motiverat enligt nationella mål och internationella åtaganden.

Reservatets föreskrifter är anpassade efter lokala förhållanden och är utformade för att bland annat möjliggöra åtgärder för att gynna friluftsliv och turism.

Länsstyrelsen kan också, precis som kommunen, konstatera att länsstyrelsernas resurser för skötsel av naturreservat minskat de senaste åren. Länsstyrelsernas resurser för skötsel av naturreservat har och kommer med stor sannolikhet även i framtiden variera över tid.

- **Vattenfall Vattenkraft AB** beskriver att Kultsjöån inte är ett naturligt rinnande vatten utan en del i Vattenfalls vattenkraftverksamhet där vattenflödet i ån är noggrant reglerat i erforderlig miljödom. Vattenfall har även andra anläggningar i närområdet såsom dammar, vallar, luckor, erosionsskydd med mera. Dessa anläggningar ingår i vattenkraftsverksamheten och är noga reglerade i erforderliga miljödomar. Vattenfall anser också att möjligheterna att bedriva vattenkraft enligt befintliga och potentiella framtida miljötillstånd, effektiviseringar och utbyggnader av vattenkraften inte ska försämrats eller hindras av reservatföreskrifterna. Dessutom är det viktigt att den kommande miljöprövningen av vattenkraften enligt den nationella planen, NAP-processen, och de eventuella åtgärder som kan komma ifråga i denna process inte försvåras.

Länsstyrelsens kommentar: Naturreservatets föreskrifter utgör inte hinder för att nyttja erhållna tillstånd till vattenkraftsproduktion och vattenreglering. Undantag från föreskrifterna gäller även för restaureringsåtgärder och andra åtgärder för att förbättra den ekologisk funktionen och konnektiviteten i vattendragen.

Ångermanälvens Vattenregleringsföretagen (ÅVF) vill upplysa om att ÅVF genom sitt tillstånd till årsreglering av Kultsjön har rätt att till Kultsjöån tappa det vatten som krävs inom ramen för gällande vattenhushållningsbestämmelser. Vidare föreslår de en korrigerad lydelse av undantag e) från föreskrifterna till att även omfatta fastigheten Kultsjöluspen 1:2 utanför reservatet varifrån

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

regleringsdammar styr tappningen till Kultsjöån. ÅVF skriver också att begreppet turisttappning som används i reservatsbeslutet inte är korrekt och bör ersättas med begreppet minimitappning.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen har korrigerat formuleringen av undantag e) och ändrat beskrivningen av tappningen under året.

- **Svenska kraftnät (SVK)** skriver att de i dagsläget inte har anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på reservatsbeslutet.
- **Kultsjöåns Fiskevårdsområde (FVO)** ser positivt på naturreservatet. De påpekar dock att FVO:t är aktiva i området och genomför åtgärder för att förvalta och gynna fisket, friluftsliv och turism och betonar vikten av att FVO:ts verksamhet inte ska försvåras genom reservatsbeslutet.

Länsstyrelsens kommentar: Fisket är inte reglerat i reservatet utan kan fortsatt fritt förvaltas av FVO:t. När det gäller övriga åtgärder och verksamheter har Länsstyrelsen försökt hitta en lämplig avvägning mellan de förbud som bedöms behövas för att bevara områdets värden, och möjligheter för allmänhet, FVO:t och andra att fortsätta verka i området och se naturreservatet som tillför något positivt i området. Det gäller t.ex. gällande möjligheten till fiskinplantering, provtagning, restaureringar och åtgärder kopplade till anläggningar och stigar.

- **STF södra Lappland** skriver att reservatets lokalisering passar väl in i området. Utifrån det breda friluftslivets perspektiv påtalas ett behov av ytterligare anläggningar och stigar i området.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen ser att området har höga värden för friluftslivet vilket också lyfts som ett av syftena med reservatet. I beslutets föreskrifter möjliggörs olika åtgärder för friluftslivet och i skötselplanen beskrivs mål och åtgärder för friluftslivet som kan behöva vidtas i området av reservatets förvaltare, i enlighet med reservatets föreskrifter och i mån av tillgängliga resurser.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Översiktlig beskrivning av reservatet

Naturreseptatet Kultsjöån ligger ca 5 km väster om Stalon och utgörs av ett stort sammanhängande naturskogsområde som omger en sträcka av Kultsjöån. I söder gränsar området till naturreseptatet Gäddbäcken. Kultsjöån som rinner genom reservatet är mycket variationsrik med mängder av forsar och fall, strömmar, sel och olika lugnvatten och pooler. Ån är reglerad men hyser trots det en variationsrikedom och mångformighet av biotoper. I direkt anslutning till ån har den akut hotade arten hårig skrovellav påträffats.

Skogen består främst av gamla grannaturskogar men det finns även delar med gammal talldominerad naturskog. Skogen innehåller allmänt med naturskogsstrukturer som gamla och ibland grova träd och äldre lövträd. Död ved finns spritt genom området. Trädsiktet är flerskiktat, luckigt och gruppställt. I talldominerade partier som ofta växer på hållmark är skogen äldre med över 300 år gamla träd och grova silverfuror. I området förekommer ett naturskogslevande indikatorarter och rödlistade arter som exempelvis rosenticka, gränsticka, gräddporing och knottrig blåslav. Området är påverkat av äldre tiders plockhuggningar men fortfarande finns strukturer som hör till en naturskog. Mindre delar har gallrats och det finns också små ytor med ungskog.

I reservatet ingår även större och mindre våtmarker som domineras av öppna mossar och kärr med till stora delar ostörd hydrologi.

Området ligger i direkt anslutning till den populära Vildmarksvägen och flera rastplatser med befintliga anordningar nyttjas av besökare. Reservatet ger möjlighet till att uppleva förhållandevis opåverkad natur och att nyttja området till tex fiske, jakt, bär- och svampplockning. En stuga ligger i anslutning till ån.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motiv till skyddets utformning

Kultsjöåns naturreseptat är ett värdefullt naturområde som hyser en mångfald av arter knutna till naturskogar, vattendrag och andra naturtyper. Området har också höga värden för friluftslivet.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

För att områdets värden ska bestå behöver området därför långsiktigt skyddas från skogsbruk och annan exploatering, verksamhet eller påverkan som innebär att områdets naturvärden skulle skadas, som försvårar för allmänhetens tillträde till området eller som kan påverka områdets relativt opåverkade karaktär på ett sådant sätt som strider mot syftet med reservatet.

I reservatet finns även fysiskt och hydrologiskt påverkade vattendrag och delar påverkade av dikningar och olika former av skogsbruk. Ett bevarande och en utveckling av de värden reservatet är satt att bevara förutsätter därför att skötselåtgärder kan genomföras för att gynna dessa bevarandevärden på kort och lång sikt. I områdets exploaterade delar (som vägkanter) kan också skötselåtgärder gynna pollinerande insekter och andra arter med krav på tidvis hävdade ytor.

Att området även ska kunna vara en tillgång för friluftslivet förutsätter också att skötselåtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och för att förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv. I utformningen av föreskrifterna har också en avvägning gjorts mellan de förbud som bedöms behövas för att bevara reservatets värden och möjligheten för andra parter att fortsätta verka i området, tex. genom att kunna genomföra friluftsfrämjande åtgärder som underhållsröjning av stigar och annat. I anslutning till Dimforsen inom naturreservatet finns en av få lokaler i Sverige för den akut hotade arten hårig skrovellav. Arten finns bara i områden med forsdimma och ett stort hot mot arten är ingrepp på träden den växer på. Av den anledningen är exempelvis stig- och siktröjning i anslutning till Dimforsen belagd med tillståndskrav och det är där förbjudet att ta grenar att göra upp eld med.

Fisket är inte reglerat i reservatet. Den förvaltning av fisket som sker av Kultsjöåns FVO bedöms vara lämplig.

Det krävs ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevara och utveckla naturreservatets värdefulla natur- och friluftsmiljöer. Länsstyrelsen bedömer att naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för områden som Kultsjöån där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas.

Länsstyrelsen har därför bedömt att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken) samt områdets värde för friluftslivet, bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Naturreservatet avgränsning omfattar de skogsdominerade landmiljöer där en överenskommelse om skydd gjorts med Vilhelmina Övre Allmanningsskog och de vattenmiljöer som omgärdas av de skogarna. För att möjliggöra en effektiv förvaltning som har lokal förankring med god lokal kännedom så delas Länsstyrelsens förvalterskap med markägaren VÖA som har förutsättningar för att ha ett sådant ansvar.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Skyddet av området har hög prioritet inom Länsstyrelsens uppdrag att skydda värdefull natur och bevarandet av naturreservatet Kultsjöån ligger i linje med nationella och regionala strategier och planer för skydd och skötsel av värdefull natur:

- Området har en stor mängd nyckelelement och naturvårdsarter och förhållandevis liten påverkan av modernt skogsbruk. De höga naturvärdena på beståndsnivå gör området högt prioriterat för skydd¹.
- Området ligger inom en värdetrakt för skog. Därmed blir förutsättningarna bättre för att långsiktigt bevara och utveckla områdets utpekade värden och för att bevara, stärka och utveckla en grön infrastruktur på landskapsnivå². En grön infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer, strukturer och naturområden för bevarande av biologisk mångfald i hela landskapet.
- I reservatet har hårig skrovellav (*Lobaria hallii*) påträffats, en art som omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter.

¹ Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2018. *Nationell strategi för formellt skydd av skog*. Rapport 6762.

² Länsstyrelsen Västerbotten. 2019. *Handlingsplan för grön infrastruktur i Västerbottens län*.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Formellt skydd av värdefull natur, varav naturreservat utgör en stor del, är ett av de viktigaste verktygen för att nå målen om biologisk mångfald.

Reservatsbeslutet omfattar 324 hektar skogsmark, 87 hektar vattendrag och sjö samt 28 hektar våtmark med de typiska arter, strukturer och processer som hör till de olika naturtyperna. Skyddet stärker därmed möjligheterna att nå miljömålen Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag och även Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella friluftsmål, däribland målen om Tillgång till natur för friluftsliv och Skyddade områden som resurs för friluftslivet, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Kultsjöån (ID WA38081163 i VattenInformationsSystem Sverige, VISS) har identifierats som ett kraftigt modifierat vatten med otillfredsställande ekologisk status i enlighet med EU:s vattendirektiv (2000/60/EG)³. Orsaken är främst för att vattendraget är reglerat för vattenkraftproduktion. Ett skydd av området påverkar därför inte direkt områdets ekologiska status.

Effekter på ekosystemtjänster

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter naturreservatsbildningen har på olika ekosystemtjänster från naturreservatet. I bedömningen ingår de ekosystemtjänster som påverkas i måttlig till hög grad, både positivt och negativt.

Beslutet har störst positiv effekt på de stödjande ekosystemtjänsterna som är kopplade till artbevarande och biologisk mångfald, men även många andra ekosystemtjänster påverkas positivt. Länsstyrelsen bedömer att bland annat följande ekosystemtjänster påverkas positivt av beslutet:

- **Försörjande ekosystemtjänster** som produktion av livsmedel från vilda djur och växter.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

- **Reglerande ekosystemtjänster** som flödesreglering, biologisk kontroll av skadegörare och global klimatreglering (kolbindning) utförd av växter.
- **Kulturella ekosystemtjänster** som tillhandahållande av attraktiva miljöer för friluftsliv, tillhandahållande av områden för forskning samt bevarande av naturen för framtida generationer.
- **Stödjande ekosystemtjänster** som ekologiska samspel, bevarande av biologisk mångfald inklusive genpool, habitat och hotade arter, samt tillhandahållande av livsmiljöer för arter, t.ex. barnkammare och boplatser för djur och fåglar.

Beslutet har störst negativ effekt på försörjande ekosystemtjänster kopplade till skogsbruk som produktion av träråvaror, bioenergi och biobaserade kemikalieråvaror. En nationell politisk avvägning har gjorts mellan produktion av virkesråvara och bevarande av skogar med höga naturvärden vid formuleringen av tidigare etappmål för miljömålet Levande skogar

Förenlighet med riksintressen (3 och 4 kap. miljöbalken) och kommunala planer

Naturreservatet ligger inom ett område som är av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Naturreservatets syfte bedöms vara förenligt med riksintresset.

Naturreservatet berörs inte av några gällande eller förfallna undersökningstillstånd eller utpekade riksintressen för mineralutvinning (3 kap. 7 § miljöbalken), energiproduktion (3 kap. 8 § miljöbalken) eller kända intressen för totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken).

Vilhelmina kommuns översiktsplan redovisar det berörda riksintresset. I planens ställningstaganden och konsekvensbedömning prioriterar kommunen särskilt bland annat miljömålen Levande sjöar och vattendrag samt Levande skogar. Vidare lyfts formellt skyddade områden som ett av de teman för grön infrastruktur som ges fokus i planen. Översiktsplanen tar upp vattenkraftverket i Stalon vars utloppskanal mynnar i Kultsjöån nedströms reservatet. Översiktsplanen beskriver att vattenkraftutvinningen i Ångermanälven berör en stor del av kommunens sjöar och vattendrag och i en vägledande text ser

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

kommunen effektivisering av befintliga vattenkraftverk som positiv för att maximera nyttan förutsatt att inte tappningsregimerna ändras till väsentlig nackdel för vattenmiljön. Vildmarksvägen omnämns som en viktig väg för kommunens invånare och turismen som leder besökare in i fjällvärlden.

Reservatets föreskrifter möjliggör eventuella åtgärder både för drift och effektivisering av kraftproduktion och åtgärder för att förbättra vattenmiljön. Föreskrifterna möjliggör också uppförande av anläggningar och anordningar (med länsstyrelsens tillstånd) och underhåll av stigar, leder och rastplatser.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen därför att detta beslut om bildande av naturreservatet Kultsjöån är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kap. 25 § miljöbalken göras en intresseavvägning där hänsyn ska tas till enskilda intressen.

Utgångspunkten vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen är att ingrepp som motiveras av hänsyn till naturvårds- och miljöintressen betraktas som angelägna allmänna intressen.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med föreskriftens syfte.

För föreskrifter med krav på tillstånd kan Länsstyrelsen lämna tillstånd till en åtgärd om det inte strider mot reservatets syfte. Ett tillstånd innebär att en åtgärd kan få vidtas, åtminstone i viss omfattning men

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

att det kan finnas krav på utformning, tidsbegränsning, lokalisering mm.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (SFS 1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

För anordnande av fasta renskötselanläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12. kap 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (SFS 1998:904) om anmälan om samråd.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också andra lagar, förordningar och föreskrifter till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Enligt 1 § terrängkörningslagen (SFS 1975:1313) är det förbjudet att köra på barmark i terräng med motordrivna fordon,
- Fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter, exempelvis hårig skrovellav, är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- I enlighet med 2 kap. 16 § förordningen (1994:1716) ska tillstånd för utsättning av fisk sökas hos Länsstyrelsen. Tillstånd får inte ges för sådana fiskarter eller fiskstammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart. Tillstånd får inte heller ges om det finns risk för spridning av smittsamma sjukdomar,
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § KML är det förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, planering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.
- Reservatet omfattas av strandskyddsbestämmelserna i 7 kap. 13 - 18 §§ miljöbalken. Beslut om bygglov innebär inte att dispens

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

från reglerna om strandskydd och reservatsföreskrifterna har beviljats. Inom naturreservat är det Länsstyrelsen som prövar ärenden om strandskydd.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Per-Anders Blomqvist, naturvårdshandläggare, som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på <https://www.lansstyrelsen.se/dataskydd>.

Bilagor

- 1 a-c. Beslutskarta
- 2 Skötselplan inklusive bilagor
- 3 Överklagandehänvisning regeringen

Njakafjälls naturreservat

Stora Njaka
Stoere Njaehkie

Grytan

Långtjärnen

Lofvtjärnen

Loftbäcken

Getklövmyran

Hällfors

Bångnäs

Litsjöforsen

Hällforsen

Holmselet

Sandselet

Storbäcken

Grubbselet

Kvisslan

Kultsjöån
Stoereleance

Handsktummen

Hällan

Dimforsen

Harforsen

Hölmforsen

Rörtjärnarna

Gäddbäcksberget

Koksikoppen

Möcken

Gäddbäcken
Geetjejhke

Gårdselet

Naturreservat Kultsjöån

Vilhelmina kommun
Västerbottens län

Bilaga 1a till beslut med
diarienummer 1200-2022.

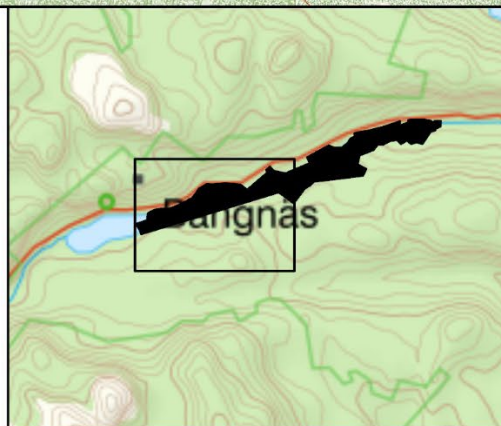
Gräns naturreservat

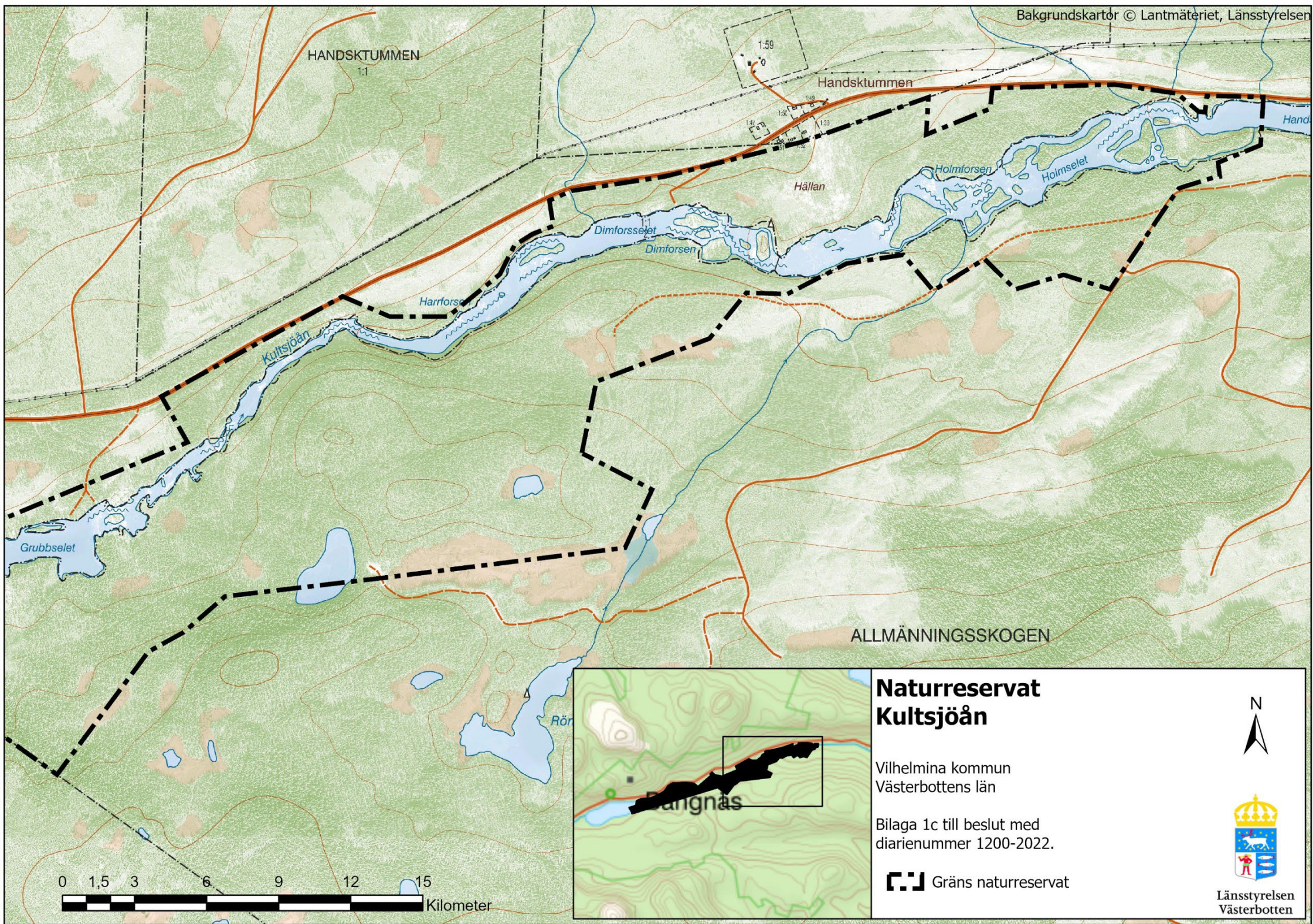

Länsstyrelsen
Västerbotten

0 4 8 16 24 32 40
Kilometer

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 2 till beslut

1 (13)

Datum

2025-12-17

Diarienummer

1200-2022

Skötselplan för naturreservatet Kultsjöån i Vilhelmina kommun

Vy över Dimforsen. Foto: Länsstyrelsen Västerbotten

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

1 Skötselområden för naturmiljöer

Reservatet är indelat i 4 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i naturreservatet samt behov av åtgärder (se även bilaga 1). För varje skötselområde redovisas bevarandemål som beskriver vilket tillstånd som ska bevaras eller uppnås i skötselområdet och därmed ge en tydlig bild av hur reservatets syfte ska tillgodoses. För varje skötselområde redovisas också skötselåtgärder som kan behöva vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås och som kan genomföras av Länsstyrelsen, som förvaltare av reservatet, i enlighet med reservatets föreskrifter och i mån av tillgängliga resurser. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

Artförekomster redovisas i bilaga 3.

1.1 Skötselområde 1: Grandominerad barrnaturskog

Beskrivning

Areal: 319 ha

Omfattar all gammal barrskog i naturreservatet.

Skogen utgörs till största delen av grandominerad naturskog där inslag av träd upp mot 200 år förekommer allmänt. Granskog är generellt ca 120–150 år gammal som i nordväst är ganska gles som har inslag av blockmarker på ganska mager mark. I övriga delar är skogen tät och ganska högvuxen med ett stort inslag av örtvegetation. Granar kring 200 år förekommer allmänt. Tallar kring 200 år finns glest och ojämnt spridda och växer allmänt ned mot ån. Björk och även asp och sälg förekommer allmänt, främst i lite brantare sluttningar. Skogen är mestadels gruppställd och skiktad. Död ved förekommer sparsamt och mestadels färskt. Skogen känns påtagligt påverkad av skogsbruk. Mindre delar är delar gallrade för några decennier sen men skogen är mestadels ogallrad.

Inom ett litet område i anslutning till Dimforsen finns den akut hotade arten hårig skrovellav. Den växer på grenarna till gamla granar som står exponerade och påverkas av den forsdimma som bildas vid den stora forsen. Flera andra sällsynta lavararter som gynnas av de unika förhållandena har påträffats inom området.

Vid Dimforsen har även bland annat fågelstarr påträffats vilket signalerar förhållandevis naturliga växtsamhällen på stränderna vid forsen.

Datum

2025-12-17

Diarienummer

1200-2022

Längre västerut växer gammal tallskog, mestadels på hällmark. De flesta tallar är kring 180–200 år och det finns ett allmänt inslag av tallar kring och äldre än 300 år. Död tallved av hög kvalitet förekommer enstaka-sparsamt, mest som stående grova silverfuror.

Längst i öster har skogen gallrats de senaste 5–10 åren.

Bevarandemål

- Skogen ska huvudsakligen präglas av naturliga processer såsom brand, trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär. Området ska ha en naturlig hydrologi.
- Skogen ska utmärkas av olikåldrighet, luckighet och genomgående stor strukturell variation. Grova och gamla träd ska vara vanliga. Generellt ska tillgången på stående och liggande död ved vara stor.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer.
- Främmande arter ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Populationen av hårig skrovellav ska vara stabil eller ökande
- Arealen grandominerad barrnaturskog ska vara minst 319 ha

Skötselåtgärder

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Bränning

Området kan naturvårdsbrännas där det är tekniskt möjligt och där skogen är brandpräglad. En bränning syftar till att upprätthålla eller återskapa en brandpräglad skogsstruktur med de strukturer och arter som är knutna till brand. En bränning kan medföra ökad öppenhet, skiktning och föryngring av främst tall och löv; ökad mängd död ved och strukturer som brandljud som kan medföra ökad livslängd på träden. Skötselområdet kan delas upp och brännas i mindre delar om det bedöms lämpligt. Exakt avgränsning och frekvens för de enskilda naturvårdsbränningarna tas fram i samband med den brandplan som görs inför varje enskild bränning.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Åtgärder för att öka mängden substrat

Där brist på substrat som död ved kan påverka områdets naturvärden negativt kan exempelvis ringbarkning eller fällning av träd genomföras för att öka tillförseln av substrat.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

Åtgärder för att gynna hårig skrovellav m.fl. arter

Informationsskyltar bör sättas upp som belyser artens och biotopens unika värden och de föreskrifter som gäller för området. Även andra åtgärder som omdragning av stigar bör övervägas för att kanalisera och styra besökare så att risken för slitage och åverkan minimeras. Ett permanent skydd genom att hägna in ett större område kring hela den forsdimmepåverkade lokalen eller samtliga träd laven växer på kan också övervägas. Populationen bör med jämna mellanrum inventeras för att bedöma populationens utveckling och den eventuella störning som sker.

Hydrologisk återställning

Där diken eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras.

1.2 Skötselområde 2: Ung- och medelålders skog

Beskrivning

Areal: 5 ha

Skötselområdet består av ungskog med låga naturvärden.

Bevarandemål

- Ungskogarna ska förvaltas så att höga naturvärden på lång sikt utvecklas och att områdena därmed förstärker värdena i reservatets övriga delar. Områdenas utveckling från ungskogar med dess lövrikedom kan också kompensera en brist på lövbrännor som successionfas efter brandstörning som kan uppkomma i omgivande landskap.
- Skogen ska ges möjlighet att successivt utveckla höga naturskogsvärden och skogen ska på sikt präglas av naturliga processer och innehålla

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

naturskogsstrukturer motsvarande de bevarandemål som angetts för skötselområde 1.

Skötselåtgärder

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer. Genom att lämna området för fri utveckling tillåts det åldras och med tiden tillkommer viktiga substrat som död ved och gamla träd.

Lövgynnande och variationsskapande åtgärder

I de fall områdets utveckling riskerar att gå i en icke önskvärd riktning kan t.ex. selektiva röjningar, frihuggningar eller andra åtgärder genomföras för att skapa ett bra utgångsläge för att området ska utvecklas åt ett gynnsamt håll.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort

Hydrologisk återställning

Där diken eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras.

1.3 Skötselområde 3: Våtmark

Beskrivning

Areal: 28 ha

Skötselområdet omfattar alla våtmarker i naturreservatet. De består av större och mindre våtmarker som domineras av öppna mossar och kärr med till stora delar ostörd hydrologi.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska huvudsakligen bestå av fysiskt och hydrologiskt intakta våtmarker.
- I området ska det finnas olika naturligt förekommande naturmiljöer med de strukturer, vegetationstyper och arter som hör till dessa naturmiljöer.

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

- De hydrologiska och hydrokemiska förhållandena ska vara opåverkade. Hydrologin ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året.
- Skötselområdet ska präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer såsom nederbörd, grundvattenflöden och översvämningar.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Främmande arter ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.
- Arealen våtmarker ska vara minst 28 ha.

Skötselåtgärder

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Hydrologisk återställning

Om diken eller annan tidigare markavvattning påverkar områdets naturvärden negativt kan en återställning av hydrologin genomföras.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

1.4 Skötselområde 4: Sjö och vattendrag

Beskrivning

Areal: 87 ha

Skötselområdet omfattar reservatets alla vattenmiljöer som domineras av en ca 9 km lång sträcka av Kultsjöån med de nedersta delarna av anslutande biflöden, däribland Storbäcken och Djupbäcken, samt utloppsområdet från sjön Vuollelite. Ett par mindre tjärnar ligger också inom avgränsningen.

Kultsjöån är mycket variationsrik med mängder av vattenfall, forsar, strömmar, sel och olika lugnvatten och pooler. Det finns information om förekomst av öring, harr, röding och lake i ån. Vid dimforsen växer bland annat den fridlysta och rödlistade (akut hotad) laven *Lobaria hallii*, hårig skrovellav (se avsnitt 1.1).

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Kultsjöån är reglerad för vattenkraftsproduktion. Från de två regleringsdammarna från Kultsjön uppströms reservatet, går huvuddelen av åns vatten i tunnel förbi Kultsjöån, från Kultsjön till Stalons kraftstation. Från dammarna släpps en minimitappning som varierar under året med mer vatten under sommaren. Minimitappningen är reglerad i en miljödom. Den låga vattenföringen som inte är anpassad till en naturlig säsongsvariation ger en påverkan på fisk och annat växt-och djurliv. Vid Holmselet, Dimforsselet, Grubbselet och Stenbitsselet finns sedan 60-talet konstruerade grundammar som syftar till att hålla uppe vattennivån i ån.

Kultsjöån har också varit allmän flottled och är till delar påverkad av rensningar. Kultsjöåns FVO har utfört vissa biotopvårdsåtgärder, bland annat genom att föra tillbaka sten och lekgrus till vattendraget.

Fiskutsättningar har skett av främst öring och röding.

I strandområdet finns två dokumenterade äldre fornlämningar eller kulturlämningar som (enligt Riksantikvarieämbetets söktjänst Fornsök) består av en boplatz och en fyndplats av skärvsten.

Bevarandemål

- Vattenkvaliteten ska vara god med försumbar påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. övergödande, försurande och grumlande ämnen. Det ska inte förekomma gödsling, kalkning eller dikning
- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Främmande arter eller stammar ska inte utgöra ett hot mot områdets naturvärden.

Skötselåtgärder

Fri utveckling

Skötselområdet ska huvudsakligen utvecklas fritt genom naturliga processer.

Främmande arter

Främmande arter som utgör ett hot mot områdets naturvärden bör tas bort.

Hydrologisk restaurering

Där vattenmiljön påverkats negativt av exempelvis flottningsåtgärder eller reglering kan restaureringsåtgärder för återställning av vattenmiljön genomföras.

2 Skötsel för friluftsliv

För reservatets skötsel för friluftsliv redovisas här mål som beskriver vilket tillstånd som ska bevaras eller uppnås och därmed ge en tydlig bild av hur reservatets syfte ska tillgodoses. Här redovisas också skötselåtgärder som kan behöva vidtas i området för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås och som kan genomföras av reservatets förvaltare, i enlighet med reservatets föreskrifter och i mån av tillgängliga resurser.

Beskrivning

Naturreservatet har betydelse för friluftsliv och turism genom möjligheten till att uppleva förhållandevis opåverkad natur och att nyttja området till tex fiske, jakt, bär- och svampplockning.

Området ligger i direkt anslutning till den populära Vildmarksvägen och flera rastplatser nyttjas av besökare för att stanna till, ta en paus och ta in vyerna över ån med dess forsar och fall. Nära den mäktiga Dimforsen finns en hängbro och ett vindskydd med eldstad. Området inbjuder till fiske som förvaltas av Kultsjöåns FVO och det finns ett par båtramper och fiskestigar längs ån. Flera av rastplatserna har parkeringytor och befintliga anordningar som bord, bänkar, eldstäder, dass och annat.

Mål för friluftsliv

- Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.
- Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreservatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen ska också bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.
- Området ska ha en tillgänglighet så att besökare ska kunna ta del av de upplevelser området erbjuder och nyttja områdets anordningar
- Reservatets naturmiljöer ska kunna besökas utan att de tar betydande skada

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Åtgärder för friluftsliv

- Informationsskyltar, utformade i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar, sätts upp i anslutning till reservatet utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar.
- En entréplats bör finnas med möjlighet till parkering och med information om reservatet och med anordningar som eldstad, bord och bänkar och torrdass. En lämplig plats är vid Litsjöforsen där det finns en befintlig rastplats. Områdets entréplats ska vara i gott skick och underlätta för besökare att uppleva området.
- Information om naturreservatet på Länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.
- Om besökare påverkar reservatets upplevelsevärden eller värdefulla naturmiljöer och arter negativt, t.ex. genom markslitage, kan åtgärder för att minska påverkan genomföras. Aktuella åtgärder kan vara i anslutning till förekomsten av hårig skrovellav vid Dimforsen (se avsnitt 1.1)

3 Övriga anordningar

I naturreservatet finns vägar, byggnader, vindskydd, stigar, spänger, torrdass, båtramper, en bro och andra anordningar och anläggningar som inte kommer att förvaltas inom ramen för naturreservatets primära skötsel. För delar av anläggningarna kan dock Länsstyrelsen komma att understödja skötsel och underhåll. Anordningar av betydelse för friluftslivet är markerade i bilaga 2. Underhåll och annat är i övrigt tillåtet i enlighet med reservatets föreskrifter. Det gäller bland annat:

- En stuga som tillhör Ångermanlands sportfiskeklubb
- Fiskestigar längs Kultsjöån
- En hängbro, ett vindskydd och eldstad i anslutning till Dimforsen
- Rastplatser med anordningar nära Grubbselet, Holmselet och Bångnäs

4 Gränsmarkering

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar.

5 Nyttjanderätter

Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

6 Renskötsel

Naturreservatet ligger inom Vilhelmina södra och Vilhelmina norra samebyars åretruntland. Det nyttjas som vår-, höst- och delar som förvinterland. Inga riksintressen för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken eller strategiska platser och betesområden enligt Sametingets kartor berörs.

Andra områden än de som redovisas på Sametingets kartor kan få ökad betydelse på grund av bland annat väder, betestillgång samt övriga verksamheter och aktiviteter inom beteslandet. Samhällen, utbyggda älvar, vägar, skogsbruk, turism m.m. i samebyns vinterbetesområde gör att renarna behöver mycket tillsyn i vinterbeteslandet. Tjockt snötäcke och hård skare gör att det i vinterbeteslandet är nödvändigt att ha tillgång till hänglavsbyte.

Samråd mellan Länsstyrelsen och berörda samebyar ska genomföras inför skötselåtgärder i naturreservat som kan medföra påverkan på rennäringen. Samtliga parter ska kunna ta initiativ till samråd.

7 Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar, skyltar och friluftsanordningar inom reservatet samt naturtyper och arter.

Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

7.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

7.2 Uppföljning av bevarandemål

Naturresevatets bevarandemål och tillståndet för området livsmiljöer ska dokumenteras regelbundet. Så långt möjligt ska fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur användas. Uppföljningen kommer att ske utifrån resevatets naturtyper och skötselområden (bilaga 1).

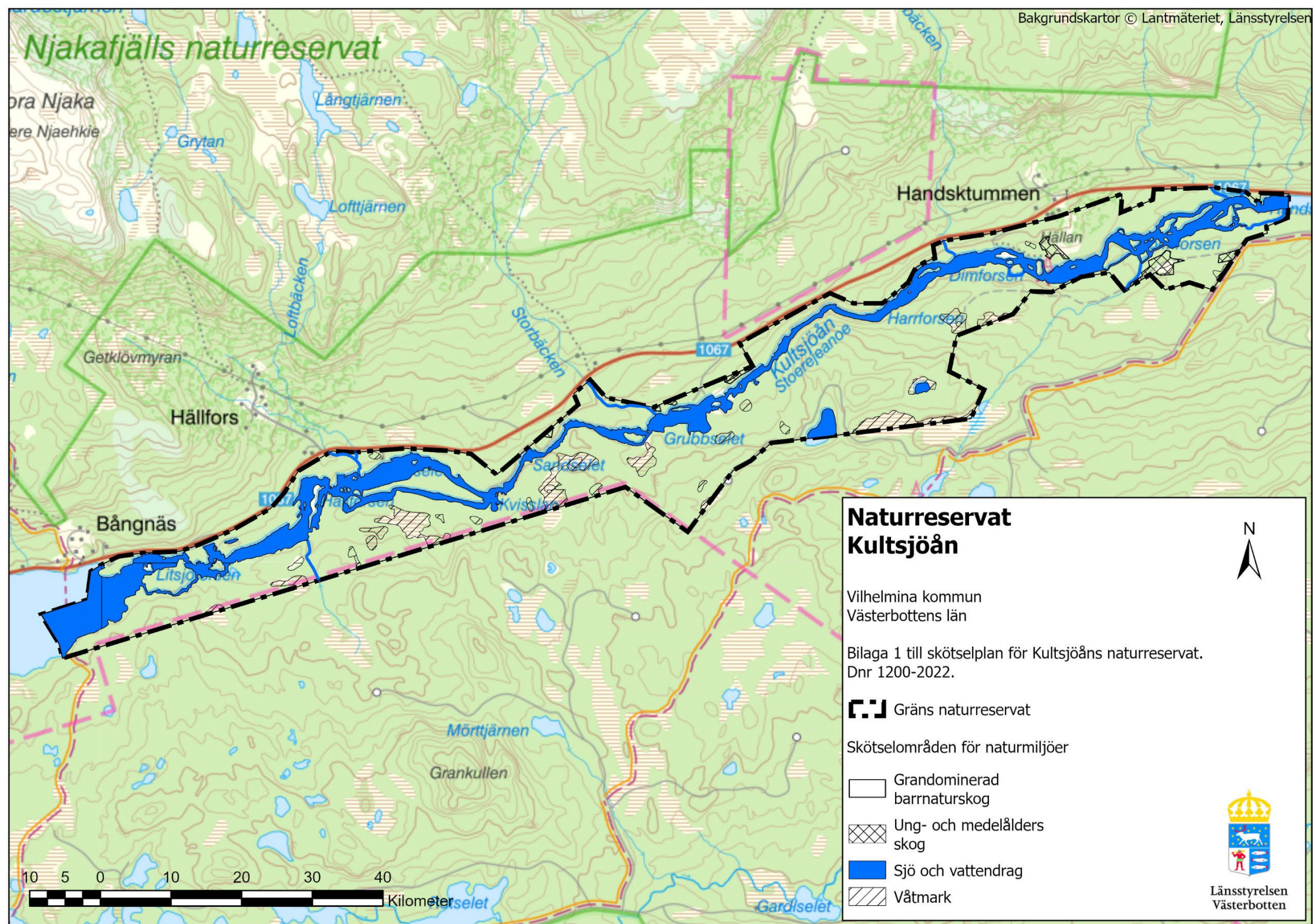
Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen av naturresevatet.

Bilagor

1. Karta över skötselområden
2. Karta över anläggningar
3. Artlista

Njakafjälls naturreservat

ora Njaka
ere Njaehkie

Naturreservat Kultsjöån

Vilhelmina kommun
Västerbottens län

Bilaga 1 till skötselplan för Kultsjöåns naturreservat.
Dnr 1200-2022.

 Gräns naturreservat

Skötselområden för naturmiljöer

 Grandominerad
barnnaturskog

 Ung- och medelålders
skog

 Sjö och vattendrag

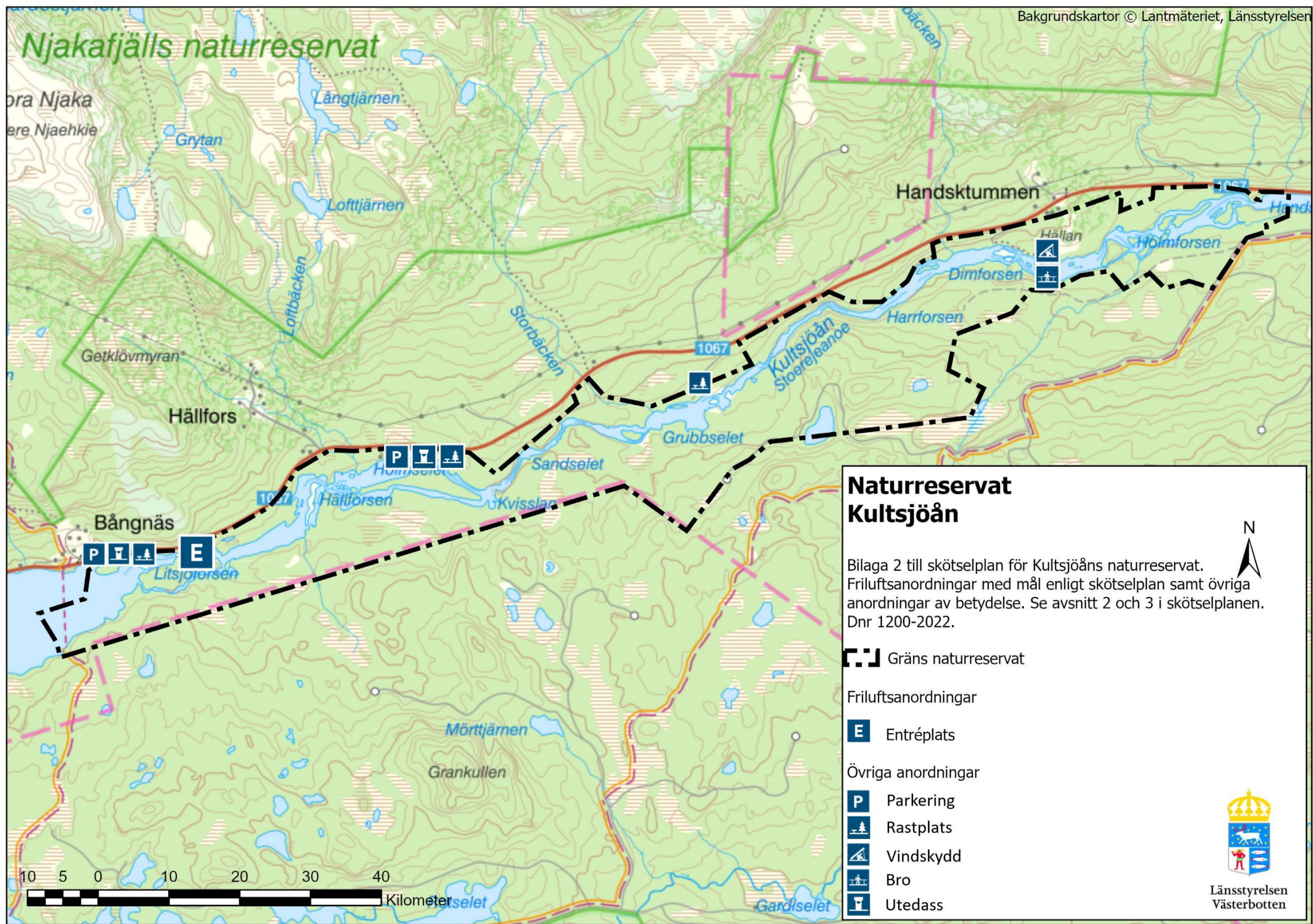
 Våtmark

Länsstyrelsen
Västerbotten

Njakafjälls naturreservat

ora Njaka
ere Njaehkie

Naturreservat Kultsjöån

Bilaga 2 till skötselplan för Kultsjöåns naturreservat.
Friluftsanordningar med mål enligt skötselplan samt övriga
anordningar av betydelse. Se avsnitt 2 och 3 i skötselplanen.
Dnr 1200-2022.

 Gräns naturreservat

Friluftsanordningar

 Entréplats

Övriga anordningar

 Parkering

 Rastplats

 Vindskydd

 Bro

 Utedass

Länsstyrelsen
Västerbotten

Länsstyrelsen
Västerbotten

Datum 2025-12-17
Diarienummer 1200-2022

Artlista

Denna lista redovisar en del av de arter som noterats inom naturreservatet Kultsjöån. Hotkategori presenteras enligt Artdatabankens rödlista 2020¹

Lavar

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
barkporlav	Pertusaria sommerfeltii	NT
blanksvart spiklav	Calicium denigratum	NT
blågrå svartspik	Chaenothecopsis fennica	NT
blågrå svartspik	Chaenothecopsis fennica	NT
brunpudrad nållav	Chaenotheca gracillima	NT
dimkrimmerlav	Rinodina sheardii	CR
dvärgtufs	Scytinium teretiusculum	LC
forsgytterlav	Fuscopannaria confusa	NT
garnlav	Alectoria sarmentosa	NT
gelélavar	Collema	

¹ SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. CR=Critically endangered/Akut hotad, EN=Endangered/Starkt hotad, VU=Vulnerable/Sårbar, NT=Near threatened/Nära hotad.

Datum
2025-12-17Diarienummer
1200-2022

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
grynig gelélav	Collema subflaccidum	EN
grynlav	Pannaria conoplea	EN
hårig skrovellav	Lobaria hallii	CR
kavernularia	Hypogymnia hultenii	NT
knottrig blåslav	Hypogymnia bitteri	NT
korallblylav	Parmeliella triptophylla	LC
liten sotlav	Acolium karelicum	VU
liten svartspik	Chaenothecopsis nana	NT
luddlav	Nephroma resupinatum	LC
lunglav	Lobaria pulmonaria	NT
mörk blåslav	Hypogymnia austerodes	VU
mörkhövdad spiklav	Allocalicium adaequatum	LC
njurlav	Nephroma laevigatum	NT
nordlig nållav	Chaenotheca laevigata	NT
norsk näverlav	Platismatia norvegica	VU
nästlav	Bryoria furcellata	LC
olivbrun gytterlav	Fuscopannaria mediterranea	NT
rödbrun blekspik	Sclerophora coniophaea	NT
rödskaftad svartspik	Chaenothecopsis haematopus	VU
skinnlav	Leptogium saturninum	LC
skinnlav	Leptogium saturninum	LC
skrovellav	Lobaria scrobiculata	NT

Datum
2025-12-17Diarienummer
1200-2022

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
skuggblåslav	Hypogymnia vittata	LC
stiftgelélav	Collema furfuraceum	NT
stuplav	Nephroma bellum	LC
vedflamlav	Ramboldia elabens	NT
vedskivlav	Hertelidea botryosa	NT
vitgrynig nållav	Chaenotheca subroscida	NT
vitmosslav	Icmadophila ericetorum	LC
vitskaftad svartspik	Chaenothecopsis viridialba	NT

Mossor

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
ruggmossa	Rhytidium rugosum	NT
mörk husmossa	Hylocomiastrum umbratum	LC

Svampar

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
diskvaxskivling	Hygrophorus discoideus	LC
fläckporing	Anthoporia albobrunnea	VU
gammelgransskål	Pseudographis pinicola	NT
granticka	Porodaedalea chrysoloma s.lat.	NT
grantickeporing	Skeletocutis chrysella	VU
gräddporing	Sidera lenis	VU

Datum
2025-12-17Diarienummer
1200-2022

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
gränsticka	Phellopus nigrolimitatus	NT
gultoppig fingersvamp	Ramaria testaceoflava	NT
harticka	Peltoporus leporinus	NT
luddfingersvamp	Alloclavaria purpurea	NT
nordtagging	Odontium romellii	NT
rimskivling	Cortinarius caperatus	LC
rosenticka	Fomitopsis rosea	NT
rödgul trumpetsvamp	Craterellus lutescens	LC
smalfotad taggsvamp	Hydnellum gracilipes	VU
stjärntagging	Asterodon ferruginosus	NT
trådticka	Climacocystis borealis	LC
ullticka	Phellinidium ferrugineofuscum	NT
vedticka	Fuscoporia viticola	LC
vitplätt	Chaetodermella luna	NT

Kärlväxter

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
fjälltimotej	Phleum alpinum	LC
fågelstarr	Carex ornithopoda	LC
kattfot	Antennaria dioica	LC
korallrot	Corallorhiza trifida	LC
kung Karls spira	Pedicularis sceptrum-carolinum	LC
nordisk stormhatt	Aconitum lycoctonum subsp. septentrionale	LC

Datum
2025-12-17Diarienummer
1200-2022

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
nordlummer	Lycopodium annotinum subsp. alpestre	NE
ormrot	Bistorta vivipara	LC
prästkraige	Leucanthemum vulgare	LC
skogsrör	Calamagrostis chalybaea	LC
smörbollar	Trollius europaeus	LC

Insekter

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Hotkategori
kattfotssäckmal	Coleophora pappiferella	NT

Fåglar

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	L Hotkategori C
forsärla	Motacilla cinerea	LC
grå flugsnappare	Muscicapa striata	LC
gårdsmyg	Troglodytes troglodytes	LC
hussvala	Delichon urbicum	VU
storlom	Gavia arctica	LC
strömstare	Cinclus cinclus	LC
svartvit flugsnappare	Ficedula hypoleuca	NT
sädesärla	Motacilla alba	LC
talltita	Poecile montanus	NT
tornfalk	Falco tinnunculus	LC
trädkrypare	Certhia familiaris	LC

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022

Däggdjur

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
Luttra luttra	Utter	NT

Länsstyrelsen
Västerbotten

Datum
2025-12-17

Diarienummer
1200-2022
Dossier
2402496

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer ert överklagande bifogar ni kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltefonnummer 010-225 40 00. Ange diarienummer 265-2025.